

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dnia 22.06.2004 r.

RKT-61-46/04/MF

DECYZJA Nr RKT-37/2004

I Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Katowice ul. Grażyńskiego 49, 40-001 Katowice,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

na podstawie art. 23c) ust. 1 w związku z art. 23a) ust. 1 i 2 w/w ustawy **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, bezprawne działanie Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Katowice z siedzibą w Katowicach polegające na tym, że:

- 1) w *umowie sprzedaży ciepła Nr* zawieranej z odbiorcami indywidualnymi nie określono:
 - a) szczegółowych zasad ustalenia terminów przeprowadzania prób i badań kontrolnych oraz konserwacji i remontów eksploatowanych przez strony urządzeń i instalacji, co stanowi naruszenie § 12 pkt 5 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 sierpnia 2000r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci ciepłowniczych, obrotu ciepłem, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz.U. Nr 72, poz. 845),
 - b) odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, a w szczególności za:
 - przekroczenie zamówionej mocy ciepłej lub obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła, dopuszczalnych odchyłeń od parametrów nośnika ciepła oraz dopuszczalnych przerw i ograniczeń w dostarczaniu ciepła,
 - niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców,
 - nielegalny pobór ciepła,
 - zwrot zanieczyszczonego nośnika ciepła lub jego kradzież,co stanowi naruszenie § 12 pkt 8 w/w rozporządzenia,
 - c) standardów jakościowych obsługi odbiorców, co stanowi naruszenie § 12 pkt 9 w/w rozporządzenia,
 - d) bonifikat, upustów i opłat z tytułu niedotrzymania przez strony warunków umowy, co stanowi naruszenie § 12 pkt 10 lit. c w/w rozporządzenia

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

II. Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Katowice ul. Grażyńskiego 49 40-001 Katowice,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
na podstawie art. 23c) ust. 1 w związku z art. 23a) ust. 1 i 2 w/w ustawy **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, bezprawne działanie Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Katowice z siedzibą w Katowicach, polegające na tym, iż rozdział 6 § 2.1 umowy sprzedaży ciepła Nr zawieranej z odbiorcami indywidualnymi stanowi, że „*W przypadku braku realizacji którejkolwiek z należności za usługi w zakresie zaopatrzenia w ciepło lub jej realizacji w niepełnej wysokości Sprzedawca wysła Kupującemu stosowne wezwanie, w którym określi ostateczny termin zrealizowania zaległości. Gdy do tego terminu Kupujący nie ureguluje wskazanych w wezwaniu należności Sprzedawca po upływie 7 dni wstrzyma dostawę ciepła.*”, co stanowi naruszenie art. 6 ust. 3 a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 153, poz. 1504 z późn. zm.)

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

III. Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przeciwko Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Katowice ul. Grażyńskiego 49 40-001 Katowice,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

na podstawie art. 23c) ust. 1 w związku z art. 23a) ust. 1 i 2 w/w ustawy **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, działanie Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Katowic z siedzibą w Katowicach polegające na stosowaniu w *umowie sprzedaży ciepła Nr* zawieranej z odbiorcami indywidualnymi postanowienia wzorców umów, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. tj.: „*Spory mogące wyniknąć ze stosunku objętego umową strony będą rozstrzygać polubownie, a w przypadku nie osiągnięcia porozumienia, poddają pod rozstrzygnięcie właściwego rzeczowo Sądu Powszechnego w Katowicach.*”

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

IV. Na podstawie art. 23c) ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

określa się Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Katowice ul. Grażyńskiego 49, 40-001 Katowice, środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów:

- a) w celu wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, polegające na umieszczeniu w treści nowo zawieranych, jak i dotychczas zawartych umów sprzedaży ciepła zawieranych z konsumentami, wszystkich informacji o których mowa w § 12 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 sierpnia 2000r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci ciepłowniczych, obrotu ciepłem, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz.U. Nr 72, poz. 845),
- b) w celu wykonania nakazu określonego w pkt II sentencji niniejszej decyzji, polegające na umieszczeniu w treści nowo zawieranych, jak i dotychczas zawartych umów sprzedaży

ciepła zawieranych z konsumentami informacji zgodnych z zapisem art. 6 ust. 3 a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 153, poz. 1504 z późn. zm.),

- c) w celu wykonania nakazu określonego w pkt III sentencji niniejszej decyzji, polegające na zaniechaniu stosowania w treści nowo zawieranych, jak i dotychczas zawartych umów sprzedaży ciepła zawieranych z konsumentami niedozwolonego postanowienia umownego zacytowanego w pkt III sentencji decyzji.

V. Na podstawie art. 72 w związku z art. 75 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

postanawia się zobowiązać Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Katowice ul. Grażyńskiego 49, 40-001 Katowice do poniesienia kosztów niniejszego postępowania w wysokości 40 PLN (słownie złotych: czterdzieści).

Uzasadnienie

W okresie od 20.08.2003r. do 09.10.2003r. przeprowadzone zostało w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej Organem Antymonopolowym) postępowanie wyjaśniające w sprawie ustalenia czy Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Katowice z siedzibą w Katowicach stosuje we wzorcach umownych zawieranych z konsumentami postanowienia mogące nosić znamiona niedozwolonych postanowień umownych.

Ponieważ analiza dokumentów i informacji zebranych w toku tego postępowania wyjaśniającego dała podstawę do przyjęcia, iż w opisanym sprawie mogło nastąpić naruszenie przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (zwanej dalej ustawą antymonopolową), w dniu 23.03.2004r. wszczęto z urzędu postępowanie w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w związku z podejrzeniem podejmowania przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Katowice z siedzibą w Katowicach (zwane dalej PEC) bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (karty nr 1-2).

W odpowiedzi na zarzuty zawarte w postanowieniu o wszczęciu postępowania PEC stwierdziło (karty nr 44-45), że w rozdziale „Obowiązki stron i standardy jakościowe” w § 4 pkt 1-3, § 5 pkt 1-3, § 6, § 8 pkt 1 ust. 4 i 6, § 8 ust. 2 pkt 1-5 opisane są najistotniejsze obowiązki i zasady zachowań związane z utrzymaniem w należytej sprawności urządzeń ciepłowniczych Sprzedawcy i Kupującego i w zamiarze przedsiębiorstwa zapisy te korelują z wymogami § 12 pkt 5 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 sierpnia 2000r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci ciepłowniczych, obrotu ciepłem, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz.U. Nr 72, poz. 845 – zwane dalej rozporządzeniem przyłączeniowym). Ponadto PEC posiada „Instrukcje eksploatacji sieci ciepłowniczych” i „Programy pracy sieci ciepłowniczych”, które m.in. zawierają regulacje dotyczące zakresu, zasad i terminów okresowych przeglądów technicznych sieci ciepłowniczych. Odnośnie pozostałych zarzutów zawartych w pkt 1 –b-d postanowienia o wszczęciu postępowania PEC stwierdziło, że niezbędne zapisy w tym zakresie znajdują się w rozdziałach 3 i 6 umowy. Przedsiębiorstwo nie proponuje odbiorcom innych niż określa rozporządzenie przyłączeniowe standardów jakościowych obsługi odbiorców, a także

odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy oraz zasad udzielania upustów i bonifikat. Natomiast problem, aby w relacjach z odbiorcami stosowane były tylko aktualne przepisy, zdaniem PEC zabezpiecza zapis o stosowaniu zasad określonych w obowiązującej Taryfie dla ciepła (w której z kolei znajduje się odniesienie do aktualnych przepisów).

W zakresie naruszenia art. 6 ust. 3 a ustawy Prawo energetyczne PEC zadeklarowało wprowadzenie do wzoru umowy zapisu literalnie odpowiadającemu w/w przepisowi ustawy. Odnośnie zarzutu stosowania postanowienia wzorców umów, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, PEC zobowiązało się do wprowadzenia do wzoru umownego następującego zapisu: „Spory mogące wyniknąć ze stosunku objętego umową strony będą rozstrzygać polubownie, a w przypadku nie osiągnięcia porozumienia, poddają pod rozstrzygnięcie właściwego rzeczowo Sądu Powszechnego według właściwości ogólnej”.

Ponadto PEC przesłał zmieniony wzorec umowy sprzedaży ciepła, na potwierdzenie powyżej opisanych deklaracji o zmianie zapisów wzorca (karty nr 50-53).

Organ Antymonopolowy ustalił i zważył co następuje.

Zgodnie z art. 23a) ust. 1 ustawy antymonopolowej za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Ustawa antymonopolowa w art. 23 a ust. 2 stanowi, że za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Jako „sprzeczne z prawem” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. Brak cech bezprawności winien, w myśl art. 6 K.c., wykazać przedsiębiorca (Por. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji Komentarz, pod redakcją prof. dr hab. Janusza Szwejki, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s.117 – 118).

Wobec powyższego, aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek:

- bezprawne działanie przedsiębiorcy,
- działanie narusza zbiorowe interesy konsumentów.

I.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 i 2 ustawy Prawo energetyczne dostarczanie paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła odbywa się na podstawie umowy sprzedaży lub umowy przesyłowej. Umowy powinny uwzględniać zasady określone w ustawie i warunki ustalone w koncesjach oraz zawierać co najmniej:

- 1) umowa sprzedaży – postanowienia dotyczące: ilości sprzedaży paliw gazowych, energii elektrycznej albo ciepła w podziale na okresy umowne, sposobu ustalania cen i warunków

wprowadzania ich zmian, sposobu rozliczeń, odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, okresu jej obowiązywania i warunków rozwiązania.

Przedsiębiorstwo energetyczne może zawierać z odbiorcą, któremu dostarcza paliwa gazowe, energię elektryczną lub ciepło na podstawie cen i stawek opłat ustalonych w taryfie, jedną umowę zawierającą postanowienia umowy sprzedaży i umowy przesyłowej.

Art. 9 ustawy Prawo energetyczne zawiera delegację dla ministra właściwego do spraw gospodarki do wydania rozporządzenia, które powinno m.in. określać podstawowe elementy umowy o przyłączenie, umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług przesyłowych. W oparciu o w/w upoważnienie wydane zostało rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 11 sierpnia 2000r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci ciepłowniczych, obrotu ciepłem, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców, które w § 12 określa niezbędne elementy umowy sprzedaży ciepła.

Zgodnie z poglądami doktryny „wydaje się ze wszech miar celowe, aby przedsiębiorstwa energetyczne posługiwały się wzorcami umów, bowiem trudno sobie wyobrazić, aby przykładowo wszelkie postanowienia każdej umowy (...) były indywidualnie negocjowane. Wzorzec umowy powinien zawierać te wszystkie elementy, o których mowa w Ustawie lub przepisach wykonawczych do Ustawy oraz innych obowiązujących przepisach prawa”¹. oraz „(...) w zakresie samego tylko obrotu ciepłem przepisy wydane na podstawie art. 9 ustawy wyróżniają przedsiębiorstwa ciepłownicze, przedsiębiorstwa wytwórcze oraz przedsiębiorstwa obrotu ciepłem. Przepisy te określają wiele nie określonych ustawowo zagadnień, które powinny być uwzględnione w umowie, w tym także szczegółowo prawa i obowiązki stron”². Zgodnie z orzecznictwem antymonopolowym „(...) wszystkie prawa i obowiązki konsumentów powinny być umieszczone we wzorcu umownym. W tym kontekście argument (...), że taryfa jest łatwo dostępna, nie jest do zaakceptowania. Odbiorca w oparciu o treść samej umowy powinien mieć możliwość określenia wszystkich elementów jej treści, w tym zasad ustalania bonifikat, upustów oraz opłat za nielegalny pobór energii. Zastosowanie we wzorcu umownym klauzul odsyłających ogólnie do taryfy dla ustalenia części praw i obowiązków odbiorcy jest nielegalne, a co za tym idzie nakłada na konsumenta obciążenia większe niż we wzorcu prawidłowo sformułowanym” (wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 24.03.2004r. o sygn. akt XVII Ama 29/03).

Z powyższego wynika, że umowy zawierane przez przedsiębiorstwa ciepłownicze z konsumentami powinny zawierać elementy określone w art. 5 ustawy Prawo energetyczne oraz w § 12 rozporządzenia przyłączeniowego. Wspomniane przepisy szczegółowo regulują obowiązki dostawcy ciepła w stosunku do klientów korzystających z jego usług. Ponadto w/w przepisy określają niezbędne elementy umowy sprzedaży ciepła. Określają one obowiązki i prawa stron takiej umowy. Celem wprowadzenia do przedmiotowej ustawy i rozporządzeń wykonawczych szczegółowych zapisów nakładających na przedsiębiorstwa ciepłownicze określone obowiązki było zapewnienie konsumentom (odbiorcom) należytej ochrony przed silniejszą stroną umowy, jaką jest dostawca ciepła. Świadczy o tym bezwzględnie wiążący charakter tych przepisów. Analiza *umów sprzedaży ciepła Nr ...* zawieranych przez PEC z konsumentami w oparciu o stosowany wzorzec umowny stanowi podstawę do przyjęcia następujących ustaleń (karty nr 11-16 i 17-21).

a) 12 pkt 5 rozporządzenia przyłączeniowego stanowi, że umowa sprzedaży ciepła powinna określać szczegółowe zasady ustalenia terminów przeprowadzania prób i badań kontrolnych oraz konserwacji i remontów eksploatowanych przez strony urządzeń i instalacji.

¹ J. Baehr, E. Stawicki „Prawo energetyczne. Komentarz.” Fundusz Współpracy Cooperation Fund, Program SEW & Międzykomunalna Spółka Akcyjna MUNICIPIUM Warszawa 1999, str. 43

² Ibidem str. 46

PEC stwierdziło, że w rozdziale „Obowiązki stron i standardy jakościowe” w § 4 pkt 1-3, § 5 pkt 1-3, § 6, § 8 pkt 1 ust. 4 i 6, § 8 ust. 2 pkt 1-5 opisane są najistotniejsze obowiązki i zasady zachowań związane z utrzymaniem w należytej sprawności urządzeń ciepłowniczych Sprzedawcy i Kupującego.

§ 4 pkt 1-3 umowy dotyczy odpowiedzialności stron umowy za utrzymanie w należyтым stanie technicznym i prawidłową eksploatacją urządzeń i instalacji. § 5 reguluje obowiązki odbiorcy w zakresie należytego utrzymania nieruchomości i umożliwienia PEC wykonywania prac związanych z eksploatacją urządzeń stanowiących jego własność. § 6 określa zasady przeprowadzania przez strony kontroli. Ponadto w § 8 zawarte są prawa i obowiązki stron umowy. Do obowiązków odbiorcy ciepła należy m.in. uzgadnianie z PEC każdorazowych zmian w układzie, ilości i rodzaju urządzeń odbiorczych Kupującego oraz terminów remontów i prób tych urządzeń, mających wpływ na zmianę określonych w tej umowie warunków dostarczania i odbioru oraz rozliczeń za usługi w zakresie zaopatrzenia w ciepło.

§ 12 pkt 5 rozporządzenia przyłączeniowego stanowi, że strony umowy sprzedaży ciepła muszą uwzględnić w niej „szczegółowe zasady ustalenia terminów”. Po pierwsze regulacje przedmiotowej kwestii muszą być określone szczegółowo. Tym samym niewystarczającym jest wskazanie w ogólny sposób „zasad ustalania terminów”, tylko powinno to być uregulowane precyzyjnie. Po drugie przedmiotowy zapis nie wymaga, aby w umowie określone zostały terminy przeprowadzania czynności o których mowa w w/w przepisie, tylko powinny zostać określone zasady na jakich terminy te będą ustalane. Po trzecie zapis powyższy dotyczy ustalania terminów przeprowadzania „prób i badań kontrolnych” oraz „konserwacji i remontów”.

Zapis § 12 pkt 5 rozporządzenia przyłączeniowego stanowi gwarancję dla stron umowy (w tym konsumentów), że wszelkie terminy czynności związanych z przeprowadzaniem prób i badań kontrolnych oraz konserwacji i remontów eksploatowanych przez strony urządzeń i instalacji, będą ustalone przez strony umowy. Innymi słowy, żadna ze stron umowy nie będzie przeprowadzała w/w czynności, które mogą wywoływać jakiegokolwiek skutki w zakresie prawidłowości w dostarczaniu ciepła bez wiedzy drugiej strony. Stąd też prawodawca przewidział, że „zasady ustalania terminów” określonych prac powinny zostać zawarte w umowie sprzedaży ciepła. Innymi słowy, w umowie powinny zostać określone pewne reguły, jak ustalać terminy, natomiast samo ustalenie tych terminów będzie następowało w trakcie realizacji umowy przez strony.

W istocie w umowie sprzedaży ciepła PEC nałożył wyłącznie na odbiorców obowiązek uzgadniania każdorazowych zmian w układzie, ilości i rodzaju urządzeń odbiorczych Kupującego oraz terminów remontów i prób tych urządzeń, mających wpływ na zmianę określonych w tej umowie warunków dostarczania i odbioru oraz rozliczeń za usługi w zakresie zaopatrzenia w ciepło. Ponadto wskazano, że w obiektach należących do Sprzedawcy, kontrolę przeprowadza się po uzgodnieniu w obecności przedstawiciela Sprzedawcy. Tym samym, PEC w umowie ograniczył się do stwierdzenia, że w/w czynności dokonywane przez odbiorcę ciepła będą dokonywane po uzgodnieniu z dostawcą ciepła, co nie jest równoznaczne z „szczegółowym ustaleniem zasad ustalenia terminów” o których mowa w § 12 pkt 5 rozporządzenia.

Ponadto należy stwierdzić, że w umowie nie określono jednak w żaden sposób zasad ustalenia terminów przeprowadzania prób i badań kontrolnych oraz konserwacji i remontów eksploatowanych przez PEC urządzeń i instalacji.

Również argument PEC o posiadaniu „Instrukcji eksploatacji sieci ciepłowniczych” i „Programów pracy sieci ciepłowniczych”, które m.in. zawierają regulacje dotyczące zakresu, zasad i terminów okresowych przeglądów technicznych sieci ciepłowniczych nie jest uzasadniony ponieważ dokumenty te nie stanowią załączników do obowiązującej umowy, a tym samym konsument nie zna ich treści.

Przepisy rozporządzenia przyłączeniowego wprost stanowią jakie elementy powinna zawierać umowa sprzedaży ciepła i mają one charakter bezwzględnie obowiązujący. Prawodawca przesądził, że konsument pewne informacje (określone w § 12 rozporządzenia przyłączeniowego) winien otrzymać bezpośrednio w dokumencie umownym, tak aby ich poszukiwanie było ograniczone do niezbędnego minimum. Przyjęcie rozwiązania przeciwnego tj. takiego w którym wymagane w umowie informacje nie byłyby w niej umieszczone, przekreśliłoby sens umieszczania w § 12 rozporządzenia przyłączeniowego obowiązków ciążyących na przedsiębiorstwach ciepłowniczych odnośnie treści zawieranych umów. Stąd należy przyjąć, że w/w przepis § 12 rozporządzenia przyłączeniowego określa minimalną treść dokumentu umownego i ogranicza możliwość odmiennego formułowania umów przez przedsiębiorstwa ciepłownicze.

W związku z tym, że w umowie sprzedaży ciepła nie określono szczegółowych zasad ustalania terminów przeprowadzania czynności określonych w § 12 pkt 5 rozporządzenia przyłączeniowego, działanie PEC należy uznać za bezprawne.

b) § 12 pkt 8 rozporządzenia przyłączeniowego stanowi, że umowa sprzedaży ciepła powinna zawierać regulacje w zakresie odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, a w szczególności za:

- przekroczenie zamówionej mocy cieplnej lub obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła, dopuszczalnych odchyłeń od parametrów nośnika ciepła oraz dopuszczalnych przerw i ograniczeń w dostarczaniu ciepła,
- niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców,
- nielegalny pobór ciepła,
- zwrot zanieczyszczonego nośnika ciepła lub jego kradzież.

W odpowiedzi na wszczęcie postępowania PEC stwierdziło, że niezbędne zapisy w w/w zakresie znajdują się w rozdziałach 3 i 6 umowy. Ponadto regulacje te zawarte są w obowiązującej taryfie, która z kolei odsyła do obowiązujących przepisów prawa.

Zdaniem Organu Antymonopolowego częściowe regulacje w zakresie odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy PEC zawarł w rozdziale 5 *Niedotrzymanie warunków umowy*. Zakres odpowiedzialności stron jest regulowany w ten sposób, że następuje odesłanie do obowiązującej Taryfy PEC i odpowiedzialność ta następuje zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 12 października 2000r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie ciepłem (Dz.U. Nr 96, poz. 1053 – zwane dalej rozporządzeniem taryfowym).

Z powyższego wynika, że PEC nie uregulował w umowie kwestii odpowiedzialności stron za niedotrzymanie jej warunków, tylko w tym zakresie zawarł odesłanie do przepisów obowiązującej Taryfy i rozporządzenia wykonawczego do ustawy Prawo energetyczne. Takie rozwiązanie należy uznać za niewystarczające i godzące w interes konsumentów. Jak wskazano to we wcześniejszej części niniejszej decyzji przepisy rozporządzenia przyłączeniowego wprost stanowią jakie elementy powinna zawierać umowa sprzedaży ciepła i przepisy te mają charakter bezwzględnie obowiązujący. Konsument w oparciu o treść umowy powinien mieć możliwość uzyskania informacji o wszystkich istotnych elementach stosunku zobowiązaniowego. Odsyłanie konsumentów do przepisów obowiązującej Taryfy i rozporządzenia wykonawczego w wielu wypadkach może mieć dla nich charakter uciążliwy i wywoływać negatywne skutki. W przedmiotowej sprawie brak informacji o tym jaką konsument poniesie odpowiedzialność za przekroczenie zamówionej mocy cieplnej lub obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła, dopuszczalnych odchyłeń od parametrów nośnika ciepła, nielegalny pobór ciepła, zwrot zanieczyszczonego nośnika ciepła lub jego kradzież powoduje, że nie wie on jakie sankcje grożą mu na wypadek naruszenia postanowień umowy. Zawarcie w/w informacji w umowie w wielu wypadkach skutkuje tym, że konsument posiadając wiedzę o grożącej mu odpowiedzialności powstrzymuje się od działań, które skutkowałyby niedotrzymaniem warunków umowy. Z drugiej strony,

precyzyjne uregulowanie w umowie odpowiedzialności PEC za przekroczenie obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła, dopuszczalnych odchyłeń od parametrów nośnika ciepła oraz dopuszczalnych przerw i ograniczeń w dostarczaniu ciepła, a także za niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców umożliwia konsumentom właściwe dochodzenie ich roszczeń z tytułu naruszenia przez dostawcę ciepła postanowień umowy. Przedmiotowe informacje umożliwiają więc konsumentom właściwe formułowanie roszczeń w stosunku do PEC.

Stąd też odesłanie w umowie w przedmiotowym zakresie do Taryfy i obowiązujących rozporządzeń wykonawczych stanowi naruszenie prawa, ponieważ umowa sprzedaży ciepła wprost powinna regulować odpowiedzialność stron za niedotrzymanie jej warunków.

c) § 12 pkt 9 rozporządzenia przyłączeniowego wymaga, aby w umowie sprzedaży ciepła określone zostały standardy jakościowe obsługi odbiorców.

W umowie sprzedaży ciepła zawieranej przez PEC z konsumentami zawarto zapis zgodnie którym „Sprzedawca zobowiązuje się do przestrzegania standardów jakościowych obsługi Kupującego, określonych w obowiązującej taryfie dla ciepła”. (karty nr 12 i 18). Z kolei obowiązująca Taryfa stanowi, że ustalone w niej ceny i stawki opłat są stosowane przy zachowaniu standardów jakościowych obsługi odbiorców, które określone zostały w rozdziale 6 rozporządzenia przyłączeniowego (karta nr 40).

§ 26 – 31 rozdziału 6 rozporządzenia przyłączeniowego określają standardy jakościowe obsługi odbiorców. Przepisy powyższe w precyzyjny sposób wskazują na jakich zasadach powinna następować dostawa ciepła do odbiorców oraz jakie z tego tytułu spoczywają obowiązki na przedsiębiorstwie ciepłowniczym. W tym miejscu należy odwołać się do ustaleń poczynionych we wcześniejszej części niniejszej decyzji i stwierdzić, że odesłanie w umowie do Taryfy, która z kolei zawiera odesłanie do przepisów wykonawczych do ustawy Prawo energetyczne w zakresie standardów jakościowych obsługi odbiorców jest niewystarczające. Dokument umowny powinien zawierać wszystkie informacje określone w § 12 rozporządzenia przyłączeniowego i odesłanie do obowiązujących przepisów prawa należy uznać za niewystarczające. Brak informacji w umowie o standardach jakościowych obsługi odbiorców godzi w interesy konsumentów, ponieważ w oparciu o treść umowy nie są oni w stanie ustalić, na jakich warunkach przedsiębiorstwo ciepłownicze jest zobowiązane dostarczać ciepło do odbiorców i jakie z tego tytułu ciąży na nim obowiązki. Tym samym, konsumenci nie wiedzą jakie zachowania PEC zgodnie z obowiązującą umową będą mogły być ocenione jako nie spełniające obowiązujących standardów i tym samym w których sytuacjach konsumenci będą mogli występować z roszczeniami w stosunku do dostawcy ciepła.

W związku z faktem, że przepisy rozporządzenia przyłączeniowego wprost stanowią jakie elementy powinna zawierać umowa sprzedaży ciepła, odesłanie w umowie w przedmiotowym zakresie do przepisów rozporządzenia wykonawczego stanowi naruszenie prawa.

d) W umowie sprzedaży ciepła zawieranej przez PEC z konsumentami nie zawarto regulacji dotyczących bonifikat, upustów i opłat z tytułu niedotrzymania przez strony warunków umowy, co może stanowić naruszenie § 12 pkt 10 lit. c rozporządzenia przyłączeniowego.

W w/w umowie (rozdział 5) w zakresie bonifikat, upustów i opłat z tytułu niedotrzymania przez strony warunków umowy następuje odesłanie do obowiązującej Taryfy PEC i odpowiedzialność ta następuje zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu taryfowym (karty nr 13 verte i 19 verte).

Przedmiotowe zapisy należy uznać za niewystarczające, ponieważ jak szczegółowo wykazano w uzasadnieniu zawartym we wcześniejszej części niniejszej decyzji, że umowa sprzedaży

ciepła powinna zawierać wszystkie elementy określone przez rozporządzenie przyłączeniowe. Brak informacji o wysokości bonifikat, upustów i opłat z tytułu niedotrzymania przez strony warunków umowy godzi w interesy konsumentów, będących słabszą stroną umowy. Po pierwsze w oparciu o treść umowy konsumenci nie posiadają informacji w jakiej wysokości bonifikat, upustów i opłat mogą żądać w sytuacji, gdy przedsiębiorstwo ciepłownicze nie wywiązuje się w sposób należyty z realizacji postanowień umowy. Po drugie nie wiedzą również, jakie opłaty będą zobowiązani uiścić w wypadku, gdy samemu nie przestrzegają warunków umowy. Brak tych informacji może więc w istotny sposób godzić w interesy ekonomiczne konsumentów, którzy zawarli umowy sprzedaży ciepła z PEC.

W związku z tym, że przepisy rozporządzenia przyłączeniowego precyzyjnie określają jakie elementy powinna zawierać umowa sprzedaży ciepła, odesłanie w umowie w przedmiotowym zakresie do przepisów rozporządzenia wykonawczego stanowi naruszenie prawa.

Zawieranie przez PEC umów z konsumentami, które nie zawierają wszystkich informacji, o których mowa w rozporządzeniu przyłączeniowym, jest niezgodne z nim i należy uznać za bezprawne. Spełniona, więc została pierwsza przesłanka konieczna do uznania zachowania PEC (opisanego w pkt a, b, c, d powyżej) za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Drugą przesłanką, której wykazanie jest niezbędne dla stwierdzenia, że przedsiębiorca stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów jest ustalenie, iż jego bezprawne działania narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa antymonopolowa reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co wynika z treści art. 1 ust. 2 tej ustawy. Zbiorowy interes konsumentów dotyczy nieokreślonego ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, jak i wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska. Ustawa antymonopolowa w odniesieniu do konsumentów chroni ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym.

Zdaniem Organu Antymonopolowego zakwestionowane w przedmiotowej decyzji działanie przedsiębiorcy - polegające na nie podawaniu w zawieranych umowach sprzedaży ciepła wszystkich informacji, które zgodnie z rozporządzeniem przyłączeniowym powinny zawierać - godzi w interes konsumentów. Niepodanie w umowie informacji o:

- szczegółowych zasadach ustalenia terminów przeprowadzania prób i badań kontrolnych oraz konserwacji i remontów eksploatowanych przez strony urządzeń i instalacji,
- odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy,
- standardach jakościowych obsługi odbiorców,
- bonifikatach, upustach i opłatach z tytułu niedotrzymania przez strony warunków umowy,

może doprowadzić do niekorzystania przez konsumentów z ich praw, ale również do niewywiązywania się z obowiązków. Dodatkowo nie podanie w/w informacji może doprowadzić, do nieegzekwowania zachowań, które wymuszają przepisy prawa energetycznego na profesjonalistę np. w zakresie odpowiedzialności za niedotrzymanie standardów jakościowych. W niniejszej sprawie został naruszony interes konsumentów – zaopatrywanych w ciepło przez PEC, którzy zawarli umowy sprzedaży ciepła. Tak więc, brak w umowach wszystkich informacji, o których mowa w rozporządzeniu przyłączeniowym, a także podanie części informacji w nieodpowiedni sposób narusza zbiorowy interes konsumentów i tym samym zasadne było podjęcie działań przewidzianych w ustawie antymonopolowej, mających na celu ochronę konsumentów.

W przedmiotowej sprawie zaistniały łącznie obie przesłanki konieczne do uznania zachowania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów – bezprawne działanie przedsiębiorcy i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

Stąd należało orzec jak w punkcie I sentencji decyzji.

II. PEC w rozdziale 6 § 2.1 zawieranych z konsumentami *umowach sprzedaży ciepła Nr* zawarł zapis zgodnie z którym „*W przypadku braku realizacji którejkolwiek z należności za usługi w zakresie zaopatrzenia w ciepło lub jej realizacji w niepełnej wysokości Sprzedawca wyśle Kupującemu stosowne wezwanie, w którym określi ostateczny termin zrealizowania zaległości. Gdy do tego terminu Kupujący nie ureguluje wskazanych w wezwaniu należności Sprzedawca po upływie 7 dni wstrzyma dostawę ciepła.*”. (karty nr 13 verte i 20).

Art. 6 ust. 3 a ustawy Prawo energetyczne stanowi, że przedsiębiorstwa energetyczne mogą wstrzymać dostarczanie ciepła w przypadku, gdy odbiorca zwleka z zapłatą za pobrane ciepło albo świadczone usługi co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności.

Z powyższych zapisów wynika, że zapisy umowy umożliwiające PEC wstrzymanie dostaw ciepła z powodu nieuregulowania należności są znacznie bardziej rygorystyczne w stosunku do odbiorców, niż bezwzględnie obowiązujące przepisy ustawy Prawo energetyczne w tym zakresie. PEC w przedmiotowych umowach zagwarantowało sobie możliwość przerwania dostawy ciepła do odbiorcy w sytuacji, gdy nie uiści on należności za ciepło w całości lub w części.

Jak wskazano to powyżej ustawodawca przewidział możliwość wstrzymania dostaw ciepła w sytuacji, gdy odbiorca zwleka z zapłatą, co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności. Stąd też należy stwierdzić, że PEC w umowach z konsumentami w znaczny sposób skróciło termin zwłoki konsumenta z zapłatą po upływie którego jest uprawnione do przerwania dostaw ciepła. W istocie, zgodnie z treścią umowy, jakakolwiek zwłoka konsumenta w zapłacie uprawnia PEC do podjęcia działań zmierzających do wstrzymania dostaw ciepła, ponieważ nie określono w umowie okresu po upływie którego takie działania mogą zostać podjęte. Przykładowo można wskazać, że już kilkudniowe opóźnienie konsumenta z zapłatą należności za dostarczone ciepło może spowodować podjęcie przez PEC działań zmierzających do wstrzymania dostaw ciepła, co jak wskazano powyżej sprzeczne jest z wolą ustawodawcy, który wyznaczył w tym zakresie okres co najmniej miesiąca.

Ponadto ustawodawca przewidział, że wstrzymanie dostaw ciepła do odbiorcy może nastąpić dopiero po uprzednim powiadomieniu odbiorcy na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i upływie wyznaczonego dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności. Natomiast PEC skrócił termin dwutygodniowy i określił go jako 7 dni. Stąd też działania PEC w tym względzie należy uznać za bezprawne, ponieważ powyżej wskazane zapisy zawarte w umowach umożliwiają PEC wstrzymanie dostaw ciepła w terminach wcześniejszych niż pozwalają na to przepisy ustawy Prawo energetyczne. W niniejszej sprawie został naruszony interes konsumentów – zaopatrywanych w ciepło przez PEC, którzy zawarli umowy sprzedaży ciepła zawierające w/w zapisy.

Stąd też powyższe działanie narusza zbiorowy interes konsumentów i tym samym zasadne było podjęcie działań przewidzianych w ustawie antymonopolowej, mających na celu ochronę konsumentów. Spełnione zostały więc obydwie przesłanki, konieczne do uznania zachowania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W tym miejscu należy również wskazać, że PEC w ustosunkowaniu się do wszczęcia postępowania stwierdziło, że zmieniło wzorzec umowy sprzedaży ciepła zawieranej z konsumentami i wprowadziło go do stosowania, który to wzorzec zawieraj zapisy zgodne art. 6 ust. 3 a ustawy Prawo energetyczne. W świetle powyższego należy stwierdzić, że sama zmiana wzorca umownego w oparciu o który zawierane są umowy z konsumentami oraz zawieranie nowych umów w oparciu o te wzorce nie stanowi przesłanki do stwierdzenia, że PEC zaprzestało stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w całości. Z zaprzestaniem stosowania tych praktyk mamy do czynienia dopiero wówczas, gdy wszystkie dotychczas zawarte umowy z konsumentami zostaną dostosowane do obowiązujących przepisów prawa, co w niniejszej sprawie oznacza, że będą one zawierać regulacje zgodne z . 6 ust. 3 a ustawy Prawo energetyczne. W związku z tym, że Spółka nie

udowodniła, że zaprzestała stosowania przedmiotowej praktyki, Organ Antymonopolowy nie znalazł podstaw do wydania decyzji w zakresie pkt II sentencji niniejszej decyzji na podstawie art. 23 e ustawy antymonopolowej.

Stąd orzeczono jak w pkt II sentencji niniejszej decyzji.

III. W umowie sprzedaży ciepła Nr zawieranej z odbiorcami indywidualnymi PEC zawarło zapis zgodnie z treścią którego, „Spory mogące wyniknąć ze stosunku objętego umową strony będą rozstrzygać polubownie, a w przypadku nie osiągnięcia porozumienia, poddają pod rozstrzygnięcie właściwego rzeczowo Sądu Powszechnego w Katowicach.”, który został wpisany do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. (karty nr 14 i 20).

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 31 stycznia 2003r. (sygn. akt XVII Amc 31/02) w sprawie z powództwa Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Słupcy przeciwko Sławomirowi Braszka prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Remontowo-Budowlane „REMO-BUD” w Gnieźnie uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

„Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie”. Postanowienie to zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 30 czerwca 2003r.

W/w Sąd wyrokiem z dnia 4.06.2003r. (sygn. akt XVII Amc 60/02) z powództwa Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Bartoszycach przeciwko Europejskiemu Funduszowi Budowlanemu Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

„Strony niniejszej umowy zobowiązują się do dołożenia wszelkich starań w celu polubownego rozstrzygnięcia ewentualnych sporów. Sądem właściwym do rozstrzygania będzie sąd miejsca siedziby EFB”. Postanowienie to zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 14.08.2003r.

Ponadto w/w Sąd wyrokiem z dnia 27 czerwca 2003r. (sygn. akt XVII Amc 50/01) z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Międzynarodowej Korporacji Gospodarczej „InCo” Sp. z o.o. z siedzibą w Tychach, uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

„(...) Sprawy wymagające rozstrzygnięcia sądowego będą prowadzone przed Sądem Rejonowym w Tychach lub przed Sądem Okręgowym w Katowicach.”. Postanowienie to zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 14.08.2003r.

Określenia stosowane przez PEC i określenia zamieszczone w jawnym rejestrze są określeniami podobnymi, albowiem wskazują konsumentowi jaki sąd jest wyłącznie właściwy do rozstrzygania sporów. W przedmiotowej sprawie stosowany w umowach zawieranych z konsumentami zapis może wyłączać rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy miejscowo w przypadku, gdy miejsce zamieszkania lub siedziby konsumenta będzie inne niż miejsce siedziby przedsiębiorcy. Z tego względu konsument może być zmuszony do prowadzenia procesu w miejscu siedziby przedsiębiorcy.

Umieszczenie w/w zapisów w jawnym rejestrze skutkuje tym, że z datą dokonania wpisu zabronione jest stosowanie niedozwolonych postanowień wzorców umów. Art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w/w rejestrze, jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Sąd dokonując oceny

postanowienia umownego ocenia określony zapis i w momencie jego wpisania do rejestru klauzula przestaje być postanowieniem konkretnego wzorca umownego, a staje się samodzielnie funkcjonującą zasadą, która została zakwestionowana. Ze względu na rozszerzoną skuteczność klauzul (art. 479⁴³ k.p.c.), spełniają one funkcję podobną do przepisów prawa. W przedmiotowej sprawie porównywane postanowienia nie brzmią literalnie tak samo, jednak w taki sam sposób ograniczają możliwość wyboru sądu właściwego do rozstrzygania sporów. Takie narzucenie sądu jest sprzeczne z regulacjami k.p.c. Tak więc, dokonując oceny treści postanowień umownych wykorzystywanych przez przedsiębiorców we wzorcach umownych należy wykorzystywać reguły interpretacji wykształcone w nauce prawa i praktyce orzeczniczej (wykładnia językowa, systemowa, funkcjonalna i inna). Stąd też, niedozwolone będą takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej.

Pomimo faktu, iż porównywane postanowienia nie brzmią literalnie tak samo, to w taki sam sposób ograniczają możliwość wyboru sądu, który będzie właściwy do rozstrzygania sporów pomiędzy stronami umowy. Biorąc pod uwagę powyższą wykładnię, można przyjąć, iż zacytowane postanowienia w swej treści są tożsame i wyczerpują treść niedozwolonego postanowienia umownego zdefiniowanego w art. 385³ pkt 23 k.c., za które uważa się postanowienie narzucające rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy. Zapisy te wyłączają rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy według właściwości przemiennej, w świetle art. 27, 33, 34, 35 i 36 k.p.c.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w rozdziale III stanowi o zakazie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Zgodnie z art. 23 a przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Mając na względzie zapis art. 23 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w niniejszej sprawie wykazano, że umowy stosowane przez PEC zawierają postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Stąd też, działania PEC w tym zakresie należy ocenić jako bezprawne działanie godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Jak wskazano to w uzasadnieniu do pkt II sentencji niniejszej decyzji, zmiana wzorców umownych w oparciu o które zawierane są umowy z konsumentami oraz zawieranie nowych umów w oparciu o te wzorce nie stanowi przesłanki do stwierdzenia, że PEC zaprzestało stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Z zaprzestaniem stosowania tych praktyk mamy do czynienia dopiero wówczas, gdy wszystkie dotychczas zawarte umowy z konsumentami zostaną dostosowane do obowiązujących przepisów prawa, co w niniejszej sprawie oznacza, że nie będą zawierały postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

W związku z tym, że Spółka nie udowodniła, że zaprzestała stosowania przedmiotowej praktyki, Organ Antymonopolowy nie znalazł podstaw do wydania decyzji w zakresie pkt III sentencji niniejszej decyzji na podstawie art. 23 e ustawy antymonopolowej.

Stąd należało orzec jak w pkt III sentencji niniejszej decyzji.

IV. Zgodnie z art. 23c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w decyzji, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. W celu zapewnienia wykonania nakazu określonego w pkt I, II, III sentencji niniejszej decyzji, środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów określono, jako polegające na:

- umieszczeniu w treści nowo zawieranych, jak i dotychczas zawartych umów sprzedaży ciepła zawieranych z konsumentami, informacji, o których mowa w § 12 pkt 5, 8, 9 i 10 lit. c rozporządzenia przyłączeniowego,
- umieszczeniu w treści nowo zawieranych, jak i dotychczas zawartych umów sprzedaży ciepła zawieranych z konsumentami informacji zgodnych z zapisem art. 6 ust. 3 a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne,
- zaniechaniu stosowania w treści nowo zawieranych, jak i dotychczas zawartych umów sprzedaży ciepła zawieranych z konsumentami niedozwolonego postanowienia umownego zacytowanego w pkt III sentencji niniejszej decyzji.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt IV sentencji.

V. Na podstawie art. 72 ustawy antymonopolowej, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 75 ustawy antymonopolowej, Organ Antymonopolowy rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

Postępowanie przeciwko PEC w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zostało wszczęte z urzędu. Na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie postępowania Organ Antymonopolowy w punktach I, II, III decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej. Kosztami niniejszego postępowania dla Organu Antymonopolowego, są wydatki w wysokości 40 PLN związane z korespondencją pomiędzy Organem Antymonopolowym a przedsiębiorcą. W związku z powyższym postanowiono obciążyć PEC kosztami postępowania w wysokości 40 PLN (słownie złotych: czterdzieści). Stąd orzeka się jak w punkcie V sentencji decyzji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Na postanowienie o kosztach zawarte w punkcie V niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral